

Rada Ministrów przyjęła Strategię na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami. Odpowiadamy na najczęściej zadawane pytania

To wielki krok w kierunku poprawy sytuacji i jakości życia znacznej części Polaków – Rada Ministrów przyjęła w ubiegłym tygodniu pierwszą polską Strategię na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami. Czym jest ten dokument, po co powstał, jakie są jego najważniejsze założenia? Odpowiadamy na najczęściej pojawiające się pytania!

Przyjęcie przez Radę Ministrów pierwszej polskiej Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030 to ważny krok w kierunku poprawy sytuacji i jakości życia osób z niepełnosprawnościami w Polsce. To pierwszy tak kompleksowy i długofalowy dokument.

Przygotowaliśmy dla Państwa praktyczny materiał w formie pytań i odpowiedzi, w którym wyjaśniamy, o co chodzi w Strategii.

Czym w ogóle jest Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami, po co powstała?

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami to kompleksowy i obszerny dokument o charakterze strategicznym, który będzie mapą drogową polityki krajowej na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Czy Strategia jest dla wszystkich osób z niepełnosprawnościami? Jakich obszarów dotyczy?

Tak, to bardzo ważne, by bardzo zróżnicowane środowisko osób z niepełnosprawnościami otrzymywało wsparcie na różnorodnym polu – społecznym, zdrowotnym czy zawodowym.

Ile trwały prace nad Strategią? Czy dokument był konsultowany?

Prace nad Strategią na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami zostały zapoczątkowane pod koniec 2016 r. W 2020 r. Strategia została znacząco rozszerzona i skonkretyzowana. Przeanalizowano ponad 1600 stron uwag w ramach konsultacji społecznych, a robocza wersja Strategii uzyskała wstępną akceptację ze strony Komisji Europejskiej.

Prace nad propozycją konkretnych działań zostały poprzedzone diagnozą stanu faktycznego, którą oparto zarówno na ogólnodostępnych danych statystycznych dotyczących sytuacji osób z niepełnosprawnościami w Polsce, jak i różnego rodzaju raportach i opracowaniach dotyczących tej tematyki.

Jaki jest główny cel Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami?

To włączenie osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe. Współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym to w 2018 r. 28,3 proc. Planowana do osiągnięcia w 2025 r. wartość pośrednia to 35 proc., a wartość docelowa to 45 proc. w 2030 r.

Jakie są pozostałe najważniejsze założenia dokumentu?

Dokument składa się z szeregu działań strategicznych, które pogrupowano i podzielono na obszary priorytetowe Strategii:

I. Niezależne życie

II. Dostępność

III. Edukacja

IV. Praca

V. Warunki życia i ochrona socjalna

VI. Zdrowie

VII. Budowanie świadomości

VIII. Koordynacja

Czego dotyczą poszczególne priorytety?

I. Niezależne życie

- Wprowadzenie systemowej usługi asystencji osobistej oraz opieki wytchnieniowej
- Ujednolicenie i systemowy rozwój mieszkalnictwa wspomagane
- Wdrożenie kręgów wsparcia
- Rozpoczęcie procesu deinstytucjonalizacji – stopniowego przechodzenia z opieki instytucjonalnej do wsparcia w społeczności lokalnej osoby
- Zastąpienie instytucji ubezwłasnowolnienia modelem wspieranego podejmowania decyzji

II. Dostępność

- Wdrożenie uniwersalnego projektowania i jednolitych standardów dostępności obiektów przestrzeni publicznej
- Zwiększenie dostępności transportu publicznego, w tym skrócenie minimalnego czasu zgłoszenia potrzeby asysty w transporcie kolejowym
- Rozwój transportu „door to door”
- Wprowadzenie regulacji w zakresie alternatywnych i wspomagających sposobów komunikacji (AAC)
- Zwiększenie dostępności audiowizualnych usług medialnych dla osób z niepełnosprawnościami

III. Edukacja

- Wdrożenie oceny funkcjonalnej i wczesnej pomocy
- Rozwój edukacji włączającej
- Cyfryzacja szkół
- Przygotowanie do wejścia na rynek pracy
- Doradztwo zawodowe dla młodzieży
- Edukacja ustawiczna

IV. Praca

- Opracowanie Narodowego Programu Zatrudnienia Osób Niepełnosprawnych
- Zatrudnianie wspomagane
- Ograniczanie barier w podejmowaniu aktywności zawodowej (likwidacja pułapki rentowej)
- Reforma Warsztatów Terapii Zajęciowej

V. Warunki życia i ochrona socjalna

- Reforma systemu wsparcia finansowego, ukierunkowana na upodmiotowienie osób z niepełnosprawnościami

- Przeciwdziałanie wykluczeniu opiekunów osób z niepełnosprawnościami poprzez możliwość podejmowania pracy zarobkowej
- Rozwój rynku mieszkań na wynajem z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami

VI. Zdrowie

- Poprawa dostępu do usług rehabilitacyjnych i wyrobów medycznych najwyższej jakości
- Wypracowanie modelu kompleksowej rehabilitacji
- Profilaktyka oraz reforma w obszarze ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży
- Reforma systemu ochrony zdrowia psychicznego osób dorosłych ukierunkowana na przejście z psychiatrycznej opieki instytucjonalnej do wsparcia w społeczności lokalnej
- Wypracowanie systemowych rozwiązań w zakresie dostępności usług ginekologiczno-położniczych dla kobiet z niepełnosprawnościami
- Szkolenia dla lekarzy, pielęgniarek i położnych, a także przedstawicieli innych zawodów medycznych w zakresie opieki zdrowotnej osób z niepełnosprawnościami

VII. Budowanie świadomości

- Niepełnosprawni.gov.pl – stworzenie portalu informacyjno-usługowego dla osób z niepełnosprawnościami
- Działania na rzecz włączania osób z niepełnosprawnościami do głównego nurtu przekazu medialnego
- Wprowadzenie i upowszechnienie standardów obsługi osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności
- Szkolenia kadr

VIII. Koordynacja

- Reforma systemu orzekania o niepełnosprawności
- Uchwalenie ustawy o wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami
- Wczesne wykrywanie zaburzeń rozwojowych u dzieci oraz wczesna pomoc dziecku i rodzinie
- Koordynacja wsparcia osób z niepełnosprawnościami w sytuacjach zagrożenia
- Wdrożenie kompleksowego systemu zbierania danych w obszarze niepełnosprawności
- Rozszerzenie współpracy międzynarodowej
- Wzmocnienie skuteczności Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych
- Zmiana funkcjonowania Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych, Rad Wojewódzkich oraz Powiatowych do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Czy w innych krajach Unii Europejskiej funkcjonują podobne rozwiązania?

W prawie wszystkich krajach członkowskich Unii Europejskiej oraz krajach członkowskich OECD funkcjonują długoletnie strategie na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Ponadto na poziomie Unii Europejskiej funkcjonuje Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010-2020.

Ile to będzie kosztowało?

Przyjęcie Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami nie spowoduje dodatkowych kosztów dla sektora finansów publicznych. Finansowanie działań zaplanowanych w Strategii będzie realizowane przez odpowiednią alokację dostępnych już środków finansowych będących w dyspozycji jednostek sektora finansów publicznych, z uwzględnieniem celów ustanowionych w dokumencie oraz przeorganizowanie dostępnych zasobów ludzkich i zadań poszczególnych jednostek sektora finansów publicznych. Ostateczna wysokość środków przewidzianych do realizacji poszczególnych projektów będzie ustalana corocznie przez Radę Ministrów w trakcie prac nad ustawą budżetową.

Stworzenie ram nowej, spójnej polityki społecznej w obszarze niepełnosprawności, zawierającej efektywne instrumenty wsparcia na rzecz włączenia zawodowego i społecznego osób z niepełnosprawnościami, wymaga poniesienia wymiernych nakładów finansowych.

Należy podkreślić, że akty prawne wdrażające w życie strategie mogą mieć wpływ na budżet państwa i samorządów. Na tym etapie nie możliwe jest oszacowanie tych kosztów. Środki przeznaczone na realizację działań zawartych w Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami umożliwią osobom z niepełnosprawnościami niezależne życie i pełny udział we wszystkich jego sferach, w taki sposób, aby mogły funkcjonować w społeczeństwie na zasadzie równości z innymi osobami.